

1 januari 2015 nadert met rasse schreden. Op die datum moeten gemeenten klaar zijn voor de uitvoering van de nieuwe Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet. Lukt ze dat? Sociaal Bestek vraagt het de lokale programmamanagers op de man af. Gerhard Obbink van de gemeente Roosendaal werkt er in elk geval met een enorme bezieling naartoe.

DOOR Tea Keijl

Tien prangende vragen over de decentralisaties - Roosendaal

Waar staat Roosendaal in het decentralisatie proces?

'Ik denk dat we in vergelijking met andere gemeenten gemiddeld op koers liggen. De visie op jeugd en AWBZ is geformuleerd, die op de Participatiewet zijn we aan het afronden. Eind vorig jaar hebben we vervolgens kaders vastgesteld, met specifiekere piketpalen. Momenteel werken we het geheel nog verder uit en bepalen we bijvoorbeeld hoe de informatiestromen gaan lopen, waar we welke mandaten leggen, wie wat gaat monitoren, wat de gevolgen zijn voor de ICT et cetera. Tot in de zomer zijn we daarmee nog keihard aan het werk. Het leidt allemaal tot één functioneel ontwerp en een samenhangend verhaal waar de raad een besluit over kan nemen in september en oktober.'

Hoe luidt je opdracht als 3D programmamanager?

'Ik ben in oktober 2013 van start gegaan en mijn opdracht is tweeledig:

ik moet er voor zorgen dat we op 1 januari 2015 kunnen gaan draaien, dat we de nieuwe taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden uit kunnen voeren. Daarnaast leg ik de basis voor het grotere transformatieverhaal. Tot 2018 krijgt dat, samen met partners en burgers, vorm. Voor de wethouders betekent dit dat ze een duidelijk perspectief hebben gedurende hun gehele termijn.'

'Het transformatieproces is een voortdurend leerproces. Het vereist dat je fundamenteel nadenkt over grote veranderingen. Dat vraagt om rust, tijd, reflectie. Dat lukt niet in de dagelijkse hectiek, bijvoorbeeld bij klantmanagers die onder tijdsdruk hun stapels weg moeten zien te werken. Dus moet je het transformatieproces zien als een snelweg met gescheiden, maar parallelle rijstroken. Er is een baan voor het gewone werk, voor de winkel die open moet blijven en er is een baan voor het vormgeven van de transformatie. Soms stoppen we op een parkeerplaats om te overleggen en vervolgens rijden we weer verder. In het

programmeerteam van de transformatie zitten alles bij elkaar zo'n 25 mensen; sommigen fulltime en de meesten voor een wisselend uren aantal, naast hun reguliere werk.'

Wat denk jij dat het grootste succes wordt?

'We kunnen deze wetswijziging aangrijpen om het daadwerkelijk op een andere manier in te richten. Dat vind ik heel gaaf aan deze tijd. Het heeft ook te maken met mijn geloof in de veranderende maatschappij, wereldwijd. In de toekomst gaan we weer voor elkaar zorgen, macht en eigenbelang bestaan niet meer, er is weer echte verbinding tussen de mensen. Het mooie is dat wij als gemeente mensen kunnen prikkelen om zich de vraag te stellen wat ze zelf kunnen bijdragen. Om het concreet bij ons werk te houden: in geloof in de intrinsieke motivatie van mensen. Neem het voorbeeld van een klantmanager. Het is toch veel mooier om iemand oprecht te willen ondersteunen bij zijn terugkeer

op de arbeidsmarkt, dan om enkel een checklist af te werken om te bepalen of de aanvraag wel of niet gehonoreerd kan worden?’

Waar lig je wakker van?

‘Eigenlijk nergens van. Als iedereen erin gelooft, dan is het heel makkelijk om resultaat te boeken. Als ik toch één ding moet noemen: de vertraging. De vertraging die wordt veroorzaakt doordat iedereen een eigen kijk op de werkelijkheid heeft. In de samenwerkingsprocessen zie je dat heel sterk; iedereen heeft nu nog eigen belangen, eigen posities

Hoe dicht staat de gemeente bij de burger, op een schaal van 1 tot 10?

‘Oef, dat is een lastige. We zijn als overheid in het algemeen best ver afgedreven van de burger, dus de gemeente Roosendaal ook. Ik zou zeggen een vijfje, zesje.’

Waarom is dat cijfer niet hoger?

‘Omdat er een heleboel mogelijkheden zijn om het op te hogen. Door meer vrijheid, meer ruimte te geven aan burgers. Door minder regelzucht. Laat ik daarbij het voorbeeld noemen van een aanvrager van een bijstandsuitkering. Die komt

eigen belang, ook uit een breder belang. Dus bijvoorbeeld dat meer mensen aantoonbaar hun eigen keuze maken bij een zorgaanbieder. Of dat de jeugd optimaal gebruik maakt van de mogelijkheden om goed op te groeien. We zijn daarvoor op dit moment, vanuit de centrale doelstellingen, meetbare maatschappelijke indicatoren aan het ontwikkelen. In het geval van de jeugd meten we bijvoorbeeld de schooluitval en het percentage met een startkwalificatie.’

Wat zijn de drie meest kritische principes bij regievoering in uw gemeente?

‘Je hebt een verdomd goed contractbeheer nodig. Als gemeente blijf je verantwoordelijk, dus dat moet op orde zijn. Daarnaast is goede sturingsinformatie essentieel, je moet dus een uitstekend systeem om te monitoren hebben. Anders kun je als gemeente geen beleid maken. Verder staat of valt het hele gebeuren met een goede toegang; je kunt het proces van indicatiestelling misschien wel uitbesteden, maar als gemeente hou je de verantwoordelijkheid.’

Wat wil je als gemeente echt in eigen hand houden en wat geef je uit handen?

‘De zaken die direct verband houden met de drie kritische principes, die houden we in handen. Zoals gezegd; het uitvoeringsproces kun je wel uitbesteden, maar alleen als je als gemeente zelf de verantwoordelijkheid nog kunt dragen en waarmaken.’
 ‘In wat je als gemeente uit handen geeft, kun je keuzes maken. De gemeente Roosendaal gelooft in loslaten, in een kleine overheid. We willen de stad teruggeven aan de burger. Dat betekent dat we de burger echt de ruimte gaan geven om zijn keuzes te maken. Als er een indicatie heeft plaats gevonden kiest de burger zelf de zorgaanbieder die bij hem past. Daarnaast besteden we de uitvoering zoveel als mogelijk uit. Daarbij valt onder andere te denken aan de administratieve processen die bij het hele systeem horen, het maken en versturen van bijvoorbeeld de beschikking. ■

Tea Keijl is eindredacteur van Sociaal Bestek.

De regels moeten voor tachtig procent van de gevallen uitsluitend geven. Voor de twintig procent uitzonderingsgevallen moeten we niet de regels aanpassen.

die gewaarborgd moeten worden. Dat frustreert het proces enorm, en het maakt het soms a hell of a job. Maar ik lig daar niet wakker van, want het hoort bij deze fase.’

Hoe wordt de burger er beter van?

‘We geven de stad terug aan de burger. Ik geloof dat als mensen zelf keuzes kunnen maken, zelf de regie kunnen voeren, dat ze dan gelukkiger worden. Je ziet het bijvoorbeeld al bij de groenvoorzieningen, mensen adopteren heel graag een stukje groen. Ook in het sociale domein kunnen mensen hun eigen keuzes maken. Sta ik wel of niet om half acht op om naar mijn werk te gaan, of dat nou betaald is of vrijwillig? Vraag ik een persoonsgebonden budget aan voor mijn kind of kan ik de begeleider ook uit eigen zak betalen? De burger moet meegroeien in dat proces, in het verhaal van intrinsieke motivatie. We hebben als overheid natuurlijk decennialang alleen maar zitten pampieren, dus dat gaat niet van de ene op de andere dag. Maar iedereen kan zelf keuzes maken en zelf stappen zetten, ook al zijn ze nog zo klein.’

bij de klantmanager en die werkt de checklist af. Maar de aanvrager bevindt zich in een situatie die niet binnen de checklist valt. De klantmanager zegt dan dat hij het in beraad neemt. Voorheen betekende dit in feite dat hij het bij de juridische afdeling neerlegde. Die vervolgens aanvullende regels formuleerde zodat het geval wel in de checklist paste. Het was zelfs zo erg dat onze checklisten niet meer in te passen waren in een nieuw aan te schaffen ICT-systeem.’
 ‘Begrijp me niet verkeerd; gelijkheid, rechtvaardigheid is een groot goed. Maar de regels moeten voor tachtig procent van de gevallen uitsluitend geven. Voor de twintig procent uitzonderingsgevallen moeten we niet de regels aanpassen. Tegenwoordig legt de klantmanager dat soort gevallen voor in interviewsessies met de collega’s. Dát is flexibel maatwerk leveren. Je ziet hier dus meer handelingsvrijheid voor de professional en dat moet ook gelden voor de burger.’

Wanneer ben je geslaagd in je decentralisatie?

‘Als mensen daadwerkelijk hun eigen verantwoordelijkheid nemen en de juiste keuzes maken. Niet alleen uit